

Asia: SMDno-2015-1509; SM047:00/2015

Ehdotus siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi; työryhmän mietintö 8/2017

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SMDno-2015-1509, SM48:00/2015

PUOLUSTUSMINISTERIÖN LAUSUNTO EHDOTUKSESTA SIVIILITIEDUSTELUA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Sisäministeriö on pyytänyt puolustusministeriöltä viitteen mukaisesti lausuntoa. Puolustusministeriö toteaa, että puolustushallinto on laaja-alaisesti osallistunut siviilitiedustelua koskevan lainsäädäntöä valmistelemaan työryhmään ja puolustushallinnon huomiot on esitetty työryhmätyöskentelyssä.

Puolustusministeriö esittää kuitenkin seuraavat huomiot:

1. Ulkomailla tapahtuvasta tiedustelusta päättäminen

Muualla kuin Suomessa toteutettavasta siviilitiedustelusta esitetään säädettäväksi poliisilain 5 a luvun 38 §:ssä. Pykäläluonnoksessa sallitaan tiedustelumenetelmien käyttäminen Suomen rajan sisällä tapahtuvasta tiedustelumenetelmien käytöstä poikkeavalla tavalla, kuten kotirauhan suojaamassa tilassa. Tätä pidetään perusteltuna etenkin kohdemaissa, joissa yhteiskunnan infrastruktuuri ei ole kovin kehittyntä ja rajanveto kotirauhan suojaaman tilan ja muun tilan välillä voi olla erittäin haasteellista. Puheena olevan pykälän voidaan katsoa olevan varsin merkittävän sen tarkoittamien soveltamisalarajoitusten osalta.

Edellä sanotusta syystä puolustusministeriö esittää harkittavaksi, että pykälän otsikko vaihdettaisiin vastaamaan sotilastiedustelulainsäädäntöä koskevassa mietinnössä esitetyn vastaavan pykälän otsikkoa, mikä selkeyttäisi osaltaan pykälän merkitystä ja kertoisi paremmin pykälän sisällöstä. Lisäksi puolustusministeriö esittää harkittavaksi pitäisikö pykälän paikkaa poliisilain 5 a luvussa vaihtaa, sillä näinkin merkittävän pykälän voidaan katsoa jäävän nyt hieman huomaamattomaksi.

2. Viranomaisen välinen yhteistyö

Ehdotetun poliisilain 5 a luvun 53 §:ssä säädettäisiin suojelupoliisin yhteistyöstä sotilastiedusteluviranomaisten ja muiden viranomaisten kanssa. Pykälän 3 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden antaa tarkempia säännöksiä ainoastaan suojelupoliisin ja sotilastiedusteluviranomaisen välisestä yhteistyöstä, mikä vaikuttaisi asetuksenantovaltuuden koskevan ainoastaan suojelupoliisin ja sotilastiedusteluviranomaisen välistä yhteistyötä vaikka pykälässä puhutaan laajemmasta viranomaiskentästä.

Puolustusministeriö pitää viranomaisyhteistyötä tärkeänä ja esittää harkittavaksi, että asetuksenantovaltuudesta säädettäisiin viranomaisten välisestä yhteistyöstä yleisemmässä muodossa. Puheena olevan pykälän 3 momentin sanamuoto voisi olla asetuksenantovaltuuden osalta seuraava:

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä suojelupoliisin ja muiden viranomaisten välisestä yhteistyöstä.

3. Virka-apu

Puolustusministeriö kiinnittää huomiota myös, ettei lausunnoilla olevissa sotilastiedustelulainsäädäntöä tai siviilitiedustelua koskevaa lainsäädäntöä käsittelevissä mietinnöissä oteta kantaa virka-avun antamiseen tai pyytämiseen tiedusteluviranomaisten osalta. Puolustusministeriö esittää huomioitavaksi tulevaisuudessa, että virka-apulainsäädäntöä mahdollisesti muutettaessa huomioon otettaisiin myös mahdollisuus siihen, että Puolustusvoimat voisi antaa tarvittaessa virka-apua suojelupoliisille. Virka-apu voisi koskea esimerkiksi kuljetus-, suojaamis- tai lääkinnällistä virka-apua etenkin toimittaessa ulkomailla.

Huomioitavaksi tulisi myös se, että tällä hetkellä virka-apua voi pyytää ainoastaan Poliisihallitus. Näin ollen vaikuttaisi myös siltä, ettei virka-apulainsäädäntö ole enää suojelupoliisin osalta ajantasainen.

4. Tietoliikennetiedustelun tekninen toteuttaminen

Tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annettavan lain mukaan Puolustusvoimien tiedustelulaitos toimisi tietoliikennetiedustelun teknisenä toteuttajan suojelupoliisille.

Lakiehdotuksen perusteluissa käytetyt esimerkit näyttäisivät kuitenkin vaativan puolustusministeriön näkemyksen mukaan tosiasiallisesti erilaisen määrän Puolustusvoimien tiedustelulaitoksen suorittamaa tietoliikenteen käsittelyä Suojelupoliisille kuin mitä lakiehdotuksessa näyttäisi olevan tarkoitettuna. Esimerkiksi sovellustasolle menevät hakuehdot vaativat enemmän tiedonkäsittelyä, kun taas esimerkiksi kuljetuserroon kohdistuvat kuormittavat tietoliikenteen keräystä ja käsittelyä huomattavasti vähemmän. Tietoliikenteen käsittely vaatisi esimerkkitapauksissa vielä jatkoprosessointia, joka toteutuakseen edellyttäisi, että myös suojelupoliisille olisi osin rakennettava tietoliikenteen prosessointiin ja käsittelyyn soveltuva järjestelmä. Tämä merkitsisi puolustusministeriön näkemyksen mukaan osin päällekkäisten tietoliikennetiedustelujärjestelmien kehittämistä, joka ei liene ollut alkuperäisenä tarkoituksena.

Lopuksi puolustusministeriö pitää tärkeänä, että tiedusteluviranomaiset käsittelevät myös jatkovalmistelussa sitä, että tietoliikennetiedustelun edellyttämät perustamis- ja kehityskustannukset jakautuvat oikeasuhtaisesti eri hallinnonalojen välillä.

Hallitusneuvos,

lainsäädäntöjohtajana   Hanna Nordström

Hallitussihteeri   Kosti Honkanen

Nordström Hanna
Puolustusministeriö

Honkanen Kosti
Puolustusministeriö - Hallintopoliittinen osasto, lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö